

AŞIRI DEĞERLİ TÜRK LİRASI VE SENDİKACILIK

Aydınlık Dergisi, 14 Mart 2010

Yıldırım Koç

Yaklaşık 10 yıl önce, 26 Aralık 2000 tarihinde 1 ABD Doları, o zamanın 671,8 bin lirasına eşitti. 22 Şubat 2001 günü ise 685,4 bin liraydı. Şubat 2001 krizi vurdu. 1 ABD Doları 23 Şubat 2001 günü 957,9 liraya, 26 Şubat 2001 günü de 1 milyon 73 bin liraya yükseldi; günümüz para birimiyle, 1 lira 7 kuruş (1,07 lira). Bu tarihten 7,5 yıl sonra, 5 Ağustos 2008 tarihinde 1 ABD Doları 1,15 liraydı. 26 Şubat 2010 tarihinde ise 1,54 liraya yükselmişti.

Bu rakamların sendikacılıkla ne ilişkisi var?

Çok ilişkisi var. Yalnızca sendikacılıkla değil, köylülüğün mülksüzleşmesiyle, çocuk işçilikle, işsizlikle de var. Ne yazık ki sendikalarımız bu konunun önemini farkında bile değil. Anadolu’da “değirmen sele gitmiş, şakşakasını arıyor” diye bir söz vardır. Konfederasyonlarımız değirmenin şakşakasının peşinde; selin ve giden değirmenin farkına varamıyor bir türlü.

Bizim kahvelerimiz çok şirindir. Türkiye’nin bütün iktisadi, toplumsal, siyasal, teknolojik, v.b. sorunları kahvelerimizde çözüme kavuşturulur. Hatta, bütün hastalıklara bile çare bulunur. Kahve sohbetlerinde sık sık edilen bir laf, “iyi, iyi, paramız değer kazanıyor, ekonomimiz demek ki çok güçlü” değerlendirmesidir.

İktisat bilgisi kahve sohbetleri düzeyindeyse, yukarıdaki tablo gerçekten memnuniyet vericidir. 2002 genel seçimleri sonrasında AKP iktidara geldiğinde 1 ABD Doları, günümüz parasıyla, 1 lira 63 kuruştur (1,63 lira). Günümüzde 1,54 lira. Ne kadar başarılı. Türk Lirası çok değerli; çok güçlü. Demek ki ekonomimiz AKP sayesinde iyice güçlendi; Allah onlardan razı olsun, onları eleştirenlerin de belasını versin.

Ne yazık ki ekonomi, her şeyi herkesten iyi bilen kahve sakinlerinin değerlendirmelerine göre işlemiyor. Türkiye ekonomisi yıllardır büyük bir kriz yaşıyor; kapitalizmin üçüncü küresel krizinin etkileri bu yapısal krizi daha da derinleştiriyor.

Ayrıca bu Çin’e ve Amerika’ya ne oluyor? Çin ekonomisi yıllardır hızla büyüyor; ancak Çin, kendi parası Yuan’ın değerini yıllardır artırmıyor. 1 ABD Doları 2000 yılı Ocak ayında 8 Yuan’dı; 2010 yılı Ocak ayında 7 Yuan. Amerika ise Çin’den Yuan’ın değerini artırmasını istiyor.

Galiba bizim kahve iktisatçılarımız (ve aynı zamanda mühendislerimiz, mimarlarımız, hekimlerimiz, sosyologlarımız, v.b.) bir yerde hata yapıyor. Paranızın değerli olması, galiba ekonominizin güçlü ve sağlıklı olduğu anlamına gelmiyor.

Sorun nerede?

Türkiye’de fiyatlar 2001 yılı Şubat ayından 2010 yılı Şubat ayına kadar 4,3 katına çıktı.

Türkiye’de fiyatlar, AKP’nin iktidara geldiği 2002 yılı Kasım ayından 2010 yılı Şubat ayına kadar 2,1 katına çıktı.

AKP dönemini ele alalım. 2002 yılı sonundan günümüze kadar 1 ABD Doları aşağı yukarı aynı düzeyde kaldı; ama fiyatlar iki katına çıktı. Bunun anlamı ne?

Bunun anlamı şu: 2002 yılında yurtdışında 2 Dolar olan bir ürün Türkiye’de 2 Liraya satılıyordu. Bugün dışarıdaki ürün yine 2 Dolar. Türkiye’de yine 2 Liraya satılıyor. Ancak bu arada bizde fiyatlar iki katına çıktı. Bizim üreticimiz 2002 yılında bir ürünü 2 liraya mal ediyorsa, şimdi ancak 4 liraya mal edebiliyor. 2002 yılında dışarıdan 2 liraya gelen malla rekabet edebilen üreticimiz, Türkiye’de fiyatlar artarken, Doların fiyatı değişmediğinden, rekabet etme şansını yitiriyor. Eskiden 2 liraya mal ettiği ürünü artık 4 liraya mal ettiğinde, 2 Dolarlık (Türkiye’de 2 Liraya satılan) ürün karşısında tümüyle savunmasız kalıyor. Bu koşullarda ne yapıyor? Ya maliyetini düşürmeye çalışıyor, ya da işyerini kapatıyor. Maliyetini düşürmeye çalışırsa, hangi girdinin maliyetiyle oynayabilir? Enerji mi, kredi mi, kira mı? Hiçbiri. Yalnızca işgücü maliyetiyle oynayabiliyor. İşçilik maliyetini düşürebilmek için de önce sendikasıyla tartışıyor, sonra taşeronluğa başvuruyor, sonra kaçak işçiliğe yöneliyor. Bütün bunlara karşın rekabet gücüne kavuşamazsa, işyerini kapatıyor; işçilerini işsizler ordusuna katıyor; sendikalara bir darbe de böyle indiriyor.

İşin ithalat cephesi böyle.

İhracatta ne oluyor?

2002 yılında Türkiye’de 2 Liraya üretilen bir ürün yurtdışına 2 Dolara satılıyordu. 2010 yılına kadar Dolar fiyatı değişmedi; ancak Türkiye’de fiyatlar iki katına çıktı. Türkiye’de 2002 yılında 2 Liraya üretilen ürün, günümüzde ancak 4 Liraya üretiliyor. Böylece, 2002 yılında 2 Dolara satılabilen ürünün yurtdışı fiyatı bir anda 4 Dolar oluyor; çünkü Dolar fiyatı aynı kaldı. O zaman ne yapılıyor? Oynanabilen tek değişken işgücü maliyetleri. Sırasıyla, sendikasılaştırma, taşeronlaşma, kaçak işçilik sahneye çıkıyor. Bunlar da işe yaramazsa, ihracat duruyor; işyeri kapanıyor; işçiler de işsizler ordusuna katılıyor.

Emperyalist güçler 2001 yılından beri Türkiye’ye yüksek değerli Türk Lirası ve yüksek faiz politikasını uyguluyor.

Konfederasyonlarımızın görevi, bu konuları öğrenip, izleyip, bu konularda politika geliştirmektir.

Türk-İş’in, DİSK’in, Hak-İş’in işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi açısından bu kadar önemli bir konuda bugüne kadar bir görüş geliştirdiğini, bir tavır belirlediğini gördünüz mü? Ben hatırlamıyorum. Belki onlar da bizim kahve iktisatçılarımız gibi, “güçlü Türk Lirası, sağlıklı ve güçlü ekonomi demektir” diye düşünüyorlardır.

Bugün sendikacılık hareketinin yaşadığı büyük sorunların temelinde yatan en önemli nedenlerden biri, emperyalist güçlerin uygulattığı ve hükümetin uyguladığı yüksek değerli TL ve yüksek faiz politikasıdır. Bu politikaya karşı tavır alınmadan sendikacılık hareketinin sorunları çözülemez. Ama tabii ki tavır alabilmek için önce bu konuları öğrenmek gerekiyor.